

POSUDEK

oponenta diplomové práce

Jméno a příjmení studenta/studentky: Veronika Kubáňová

Název práce: Legalita ozbrojeného zásahu Turecka v Sýrii z pohledu mezinárodního práva veřejného

Titul, jméno a příjmení oponenta práce: Mgr. Jaroslav Větrovský, Ph.D.

Pracoviště oponenta práce: ZČU, Právnická fakulta, Katedra mezinárodního práva

Základem předložené diplomové práce (DP) je zkoumání vztahu mezi obecným zákazem použití ozbrojené síly a výkonem práva na sebeobranu. Toto klasické téma mezinárodního práva diplomantka vztahuje k aktuálnímu dění ve světě, konkrétně k ozbrojeným zásahům Turecka na území Sýrie, k nimž došlo v rozmezí let 2016-2019. Obecně lze konstatovat, že diplomantka v práci prokazuje jak podrobnou znalost příslušných skutkových okolností, tak zejména velmi dobrou znalost norem mezinárodního práva týkajících se použití ozbrojené síly (*ius ad bellum*). Indikátorem kvality právních znalostí diplomantů a diplomantek bývá začasť jazyk, kterým je DP sepsána. I ten je v případě diplomantky jasný a vyspělý, prokazující dobrou orientaci ve zkoumané problematice.

Východisko práce je příznivé. Diplomantka v úvodu jasně a srozumitelně formuluje svoji základní výzkumnou otázku, a sice zda bylo Turecko oprávněno dovolávat se čl. 51 Charty OSN pro ospravedlnění svých útoků na území Sýrie. Je trochu škoda, že na tomto místě diplomantka alespoň letmo nezmiňuje důvody, pro které by mělo být použití čl. 51 problematičké, tedy proč vlastně si dané téma zaslouží podrobné zkoumání. Na druhou stranu se nejedná o nedostatek závažný, neboť problematičké aspekty aplikace čl. 51 jsou diplomatkou podrobně hodnoceny v dalších částech DP.

Nosnými částmi DP jsou z tohoto hlediska především kapitoly 3 a 4. Diplomantka se zde zabývá různými otázkami, které se týkají použití čl. 51, zejména ‚bylo Turecko vystaveno ozbrojenému útoku?‘, ‚lze se čl. 51 dovolávat i v případě přeshraničního útoku nestátních skupin (ISIS, YPG)?‘, a ‚splňovaly vojenské zásahy Turecka na území Sýrie požadavky nezbytnosti a proporcionality?‘. Pokud jsem DP dobře pochopil, odpovídá diplomantka na všechny tyto otázky záporně.

Proti výsledku, ke kterému diplomantka dospěla, nemám nejmenších námitek. Domnívám se však, že v některých případech mohly být závěry zdůvodněny přesvědčivěji, a to zejména s využitím judikatury Mezinárodního soudního dvora (MSD). Je sice pravda, že na podporu svých závěrů uvádí diplomantka mnohé sekundární zdroje, práce s judikaturou je ale méně výrazná a omezuje se v podstatě jen na rozsudek MSD v případě *Nicaragua*. Poněkud opomenuta zůstává novější judikatura MSD reprezentovaná zejména rozsudkem ve věci *Armed Activities on the Territory of the Congo* (Democratic Republic of the Congo v. Uganda) z roku 2005. Analogie mezi argumenty Turecka a Ugandy je přitom očividná. MSD zde tematizuje všechny tři otázky, které jsem uvedl výše. Tam, kde závěry Dvora nejsou příliš jasné, přicházejí s užitečnou analýzou někteří soudci ve svých individuálních stanoviscích (viz zejména stanoviska soudců Kooimanse a Simmy).

Práce s prameny je vůbec slabším článkem celé DP. Práce s primárními prameny, až na zmíněný rozsudek MSD v případě *Nicaragua*, není systematická. Co se týče pramenů sekundárních, ani zde není přístup diplomantky bezproblémový. Diplomátka sice uvádí ohromující seznam 115 titulů, avšak je otázka, nakolik se všemi těmito tituly zabývala a seznámila se s jejich obsahem. Text práce spíše vede k domněnce, že s mnohými prameny se diplomátka seznámila přinejlepším povrchně. Svědčí o tom např. skutečnost, že odkazy v poznámce pod čarou velmi často neobsahují stranu odkazovaného textu, na které by diplomantkou uváděná informace byla dohledatelná. Tam, kde je strana uvedena, jsem narazil na skutečnost, že diplomantkou uváděná informace na této straně vůbec není (viz pozn. č. 56)!!! Diplomátka navíc používá odkazy na sekundární zdroje i tam, kde by bylo vhodné uvést zdroj primární (jako je tomu i v případě zmíněné pozn. č. 56).

Závažným nedostatkem práce je také její rozsah a struktura. Hrubým odhadem lze říci, že předložená práce překračuje doporučený rozsah přibližně dvojnásobně. Na jednu stranu je příznivé, že se diplomátka snaží pojednat o problematice zevrubně, na druhou stranu popsat právní problém úplně a zároveň úsporně patří mezi dovednosti, ke kterým má studenty a studentky DP nasměrovat. To se v tomto případě nepodařilo.

Velký prostor navíc diplomantku sváděl k tomu průběžně se odchylovat od základního směru vytyčeného výzkumnou otázkou a věnovat se problémům, faktickým i právním, jejichž tematizace není pro řešení otázky podstatná. Práce tím přestává být soudržná, koherentní. Dobrat se podstatných informací pro čtenáře znamená projít ohromným množstvím nepodstatných informací, jako jsou historické exkurzy (kap. 1.1), extenzivní popis skutkových okolností (kap. 2), vymezení institutů mezinárodního práva, kterých se ale otázka legality postupu Turecka netýká (kap. 1.3.2 – 1.3.4 či. kap. 4.2), jakož i vymezení základních pojmů mezinárodního práva v rozsahu, který není pro zkoumanou problematiku nutný (kap. 1.4).

S ohledem na uvedené kladné i záporné aspekty předložené DP je můj závěr následující: práci **doporučuji k obhajobě** a navrhuji hodnocení stupněm „**velmi dobře**“.

V rámci obhajoby by se diplomátka mohla zaměřit na následující otázku: Lze čl. 51 Charty OSN (či odpovídající obyčejové právo) interpretovat v tom smyslu, že umožňuje státům dovolávat se sebeobrany i v případě útoků ze strany nestátních ozbrojených skupin? Pokud ne, proč? Pokud ano, jaké podmínky musí být v takovém případě splněny? Jaký je v tomto směru postoj MSD ve zmíněném případě *Armed Activities* (DRC v. Uganda)? Jak tento postoj hodnotí soudci Kooimans a Simma ve svých individuálních stanoviskách?

V Praze dne 11.5.2021

Mgr. Jaroslav Větrovský, Ph.D.